

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАХІДНОЇ ПАРАНИ (БРАЗИЛІЯ)
ЛИТОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СПОРТУ
ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я
НАСЕЛЕННЯ «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ»

ПРОБЛЕМИ АКТИВІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Матеріали XIV Міжнародної
науково-практичної конференції
(10–11 травня 2024 року)

За загальною редакцією Любові ЧЕХОВСЬКОЇ

Львів
ЛДУФК ім. Івана Боберського
2024

спортивного центру, участь у яких беруть особи з інвалідністю з усіх регіонів України.

Висновок. Отже, до проходження фізкультурно-спортивної реабілітації допускають лише осіб, які мають потребу, тільки за скеруванням лікаря. Безпосередньо під час проходження фізкультурно-спортивної реабілітації здійснюють розширений медичний і спортивний супровід спортсмена-інваліда тренером із соціально адаптації, тренером-лікарем, тренером-реабілітологом, тренерами з видів спорту.

Список використаних джерел

1. Єфремова М. А. Спортивна реабілітація людей з інвалідністю. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі у світлі реалізації Конвенції про права осіб з інвалідністю* : тези доп. XVII Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Київ, 22 листопада 2017 р.). Київ : Університет «Україна», 2017. Ч. 2. С 79–81.
2. Закон України про основи соціальної захищеності в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>
3. Закон України про фізичну культуру і спорт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
4. Реабілітаційно-спортивні заходи серед осіб з інвалідністю. URL: <https://mms.gov.ua/invasport/reabilitacijno-sportivni-zahodi>

УДК 159.92:351.74

АНАЛІЗ ПРИЧИН БУЛІНГУ Й ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ

Євген Курта, Євгенія Захаріна, Наталія Корж

*Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна*

Актуальність. Проблема девіантної (деструктивної, неадекватної) поведінки в різновікових групах (діти дитячого

дошкільного закладу, учні загальноосвітнього закладу освіти, студенти та інші) актуальна не лише в Україні, але й у багатьох інших країнах світу. Сучасне суспільство зіштовхується зі збільшеною частотою випадків агресії та систематичного цькування серед молоді, що викликає занепокоєння серед батьків, освітян і психологів. Ці прояви девіантної поведінки можуть мати глибокі й довготривалі наслідки для психічного та емоційного здоров'я дітей й підлітків [1].

Науковці (С.А. Rose, D.L. Espelage) [4] у своїх дослідженнях акцентують на тому, що протягом останніх 20 років булінг перетворився на міжнародну соціальну проблему. Вони вказують, що прояви булінгу трапляються в різних країнах незалежно від культурних, економічних чи соціальних особливостей суспільств. Це вказує на глобальну природу проблеми й потребу в універсальних підходах до її розв'язання.

За даними досліджень в Україні, статистика щодо булінгу серед школярів викликає занепокоєння. Майже 13% підлітків стикаються з регулярними проявами цькування. Водночас, значна частина учнів (57%) зазначає приниження час від часу. Також орієнтовно 28% батьків сприймають своїх дітей як жертв булінгу. Окрім цього, 15% учнів зазначають про випадки жорстокого ставлення від батьків та 13% – від учителів, що демонструє розмаїтість джерел агресії в освітньому середовищі.

Ще вчора це була мила, чуйна й слухняна дитина, яка із задоволенням навчалася, відвідувала гуртки й спілкувалася з друзями, в одну мить перевтілилася та стала бунтівником. Така поведінка є ризикованою і для самої дитини, і для оточення, і формується під впливом соціального й культурного середовища. Вона спрямована на руйнування психологічних особливостей дитини, неадекватне ухвалення життєвих норм і правил та заподіяння шкоди собі та оточенню. У підлітковий віковий період відбувається становлення власного «Я», яке не завжди збігається з тим соціальним статусом, на якому перебуває

підліток. Спростування своєчасного втручання у виховний процес сукупності соціально-психологічних і педагогічних засобів негативно впливають на становлення особистості підлітка в соціумі.

Мета дослідження – вивчення основних причин боулінгу й девіантної поведінки підлітків.

Виклад основного матеріалу. Деструктивна (девіантна) поведінка притаманна кожній людині, але в перехідний вік проявляється найбільш виражено [1, 3]. Емоційність підлітка стає нестійкою, з'являється почуття дорослості на тлі статевого розвитку, це зумовлює завищений рівень домагань і відзначається різкими коливаннями настрою. Саме тому вибір вікової категорії в нашому дослідженні був не випадковим.

Вивчаючи причини булінгу серед дітей 13–14 років, які стали жертвами цькування, було з'ясовано, що основними причинами для 31% учнів були особливості їхньої зовнішності (зайва вага тощо); на особливості характеру (замкнутість тощо) вказало 27% учнів; на думку 23% учнів, неблагополучність їхніх родин негативно впливає на неадекватне ставлення вчителів до «Я-особистості» підлітка; 21% респондентів вважають, що неуспішність у навчанні прямо пов'язана з неприйняттям їх у соціумі, однолітків, учителів, батьків тощо.

Ще однією, небезпідставно, важливою причиною булінгу є «СТРАХ». За даними досліджень, 32% підлітків бояться ділитися своїми особистими проблемами, через що вони залишаються сам на сам із труднощами в жорсткому світі соціальних відносин. Ця замкнутість спричиняє додаткове страждання, оскільки молоді люди не отримують потрібної підтримки та допомоги.

У дослідженні девіантної поведінки серед підлітків було виявлено декілька причин: 31% учнів називають неблагополуччя в родині; 29% вказують, що таким чином намагаються здобути «славу» й «силу»; 11% підлітків говорять, що через

девіантну поведінку їх помічають учителі, які не вірять у їхній успіх у навчанні; 9% вказують на високий соціальний статус батьків, що дає їм відчуття безкарності.

Негативні девіації поведінки пов'язані з тим, що особистість не засвоює позитивного соціального досвіду, не може адаптуватися до моральних цінностей і норм поведінки, які відповідають вимогам суспільства, хоча й може досить добре знати ці норми [3].

Висновок. Результати дослідження дають змогу визначити такі чинники: «соціальний статус» – рівень достатку тощо; «безкарність» – діти, які впевнені в захисті з боку батьків, що б вони не зробили; «педагогічно занедбані» – діти погано підготовлені до школи, не привчені до самостійної роботи, але з нормальним інтелектом; недостатність уваги; «безхатченки» – діти з неблагополучних родин. З одного боку, ці чинники підштовхують підлітка до девіантної (агресивної, деструктивної) поведінки; з іншого боку, ці ж обставини можуть стати причинами, коли діти стають жертвами цькування. Проблема булінгу з кожним роком стає дедалі актуальнішою, і одним з головних завдань вчителів, зокрема в галузі фізичного виховання, є формування стійкої та адекватної самооцінки, підвищення особистого авторитету в процесі занять фізичною культурою, що є подальшим напрямом нашого дослідження.

Список використаних джерел

1. Дереш В. С. Теоретичні аспекти деструктивної поведінки підлітків. Педагогічний альманах. 2022. № (52). С. 172–178. <https://doi.org/10.37915/pa.vi52.404>.

2. Ліщинська О. А. Профілактика психологічного насильства в сім'ї та в освітньому середовищі : метод. рек. Київ : Міленіум, 2010. 68 с.

3. Партико Н. В. Психологія конфліктів. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 132 с.

4. Rose C. A., Espelage D. L. Risk and protective factors associated with the bullying involvement of students with emotional and behavioral disorders. *Behavioral Disorders*. 2012. Vol. 37 (3). P. 133–148.

УДК 796.03-056.26(71)

РОЗВИТОК АДАПТИВНОГО СПОРТУ У КАНАДІ

Людмила Шуба¹, Віктор Шуба², Ганна Омок¹

¹Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна

²Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, Україна

Актуальність. Канада займається адаптивним спортом упродовж багатьох десятиліть. Одним із ранніх кроків у розвитку адаптивного спорту в Канаді було заснування Національної ради канадських атлетів з інвалідністю (Canadian Council of Disabled Athletes), яка була створена 1967 року для координації спортивної діяльності серед осіб з інвалідністю [1-3].

Мета дослідження – дослідити особливості адаптивного спорту в Канаді.

Результати дослідження. З появою Параолімпійських ігор 1960 року адаптивний спорт став активно розвиватися в Канаді. Відтоді канадські спортсмени регулярно виступають на Параолімпійських іграх і на міжнародних змаганнях, демонструючи високий рівень майстерності й отримуючи значні успіхи.

Протягом останніх десятиліть Канада активно вдосконалювала свої програми адаптивного спорту, розширювала доступність для учасників із інвалідністю й забезпечувала підтримку для розвитку цієї галузі [2, 4].

У Канаді адаптивний спорт розвивається активно й отримує значну підтримку від урядових і громадських організацій: